

ВОЇН «АЗОВА» ОЛЕКСІЙ БИК: «ВІЙНА МОЖЕ ЗАКІНЧИТИСЯ ЛИШЕ ПОРАЗКОЮ РОСІЇ»

Нині російські війська зосередили свої зусилля на чотирьох напрямках: Луганщина, Донеччина, Херсонщина і Запоріжжя. На херсонському напрямку українські війська перейшли у наступ і наближаються до обласного центру. Це змушує ворога перекидати свої сили із запорізького напрямку і дозволяє українській армії потрохи просуватися вперед і тут. За повідомленням голови обласної військової адміністрації Запоріжжя Олександра Старуха, на початку червня ворог займав майже 60% території області.

На запорізькому напрямку сьогодні діють підрозділи Сил спеціальних операцій (ССО), зокрема полк «Азов» Київ. Командир взводу ССО Олексій Бик на війні з 2014 року. Тоді впродовж дворічної активної фази він воював на Донбасі. Нині з побратимами захищає Україну на півдні. Наприкінці травня Олексій отримав несподівану звістку: президент нагородив його орденом «За мужність».

Воїн, який до 2014-го працював журналістом «Главлкома», розповідає, за що його нагороджено, які завдання виконує його підрозділ та як бачать майбутню перемогу ті, хто нині на передовій.

«Ми пройшли першу стадію війни – стадію героїчного подвигу, й перейшли у важку й робочу»

– Олексію, глава держави нагородив тебе орденом «За мужність». «Колись окремо напишу про ту операцію», – пообіцяв ти у Facebook. Зараз є нагода розповісти про все докладніше.

– Взагалі планував розказати цю історію тоді, коли орден вручатимуть. Дізнався про те, що мене нагороджено, від друзів. Вони мені надіслали скрін веб-сторінки президента, на якому було моє прізвище.

Діло було в останню ніч квітня. У мого взводу, який діє на запорізькому напрямку, була задача: вийти з одного населеного пункту, пройти до 2 км за лінію фронту в тил ворога і зустріти там очікуваного супротивника, який мав рухатися в наш бік. Тож ми приїхали до стартової точки, населеного пункту, який безперервно накривали росіяни усім, чим тільки можна. Дійшли ми до точки призначення, цілу ніч лежали на холодній землі, змерзли. Але ворог так і не під'їхав. Як виявилось опісля, на підходах до нас раніше їх наша артилерія накрила. Під ранок ми отримали задачу відійти на іншу позицію в «зеленку» і зробити там засаду. А вже там мені вдалося взяти в полон двох танкіс-

тів, які наступали на наш населений пункт з іншого напрямку. Наші хлопці підбили їхній танк, танкісти змогли вибратися з нього й рухалися до своїх. Тут я їх особисто і перехопив. Побачив здалеку і міг короткою чергою обох покласти і не брати дурниць до голови: як з ними бути, коли ми маємо сидіти в засідці тихо і виконувати завдання. Але пам'ятаючи про те, що нам потрібен обмінний фонд я їх взяв. Один з полонених був із Макіївки, а інший був справжнім російським офіцером, спеціалістом у танковій справі. Зв'язали, обшукали, забрали документи й телефони і відвезли до штабу. Після цього я повернувся до своїх бійців. Вже за якусь годину на нас вийшла їхня розвідка. Можливо, шукали цих двох танкістів. Нас вони не помітили, вийшли із зеленки і ми змогли двох застрелити, ще когось поранили. Але вони швидко й організовано відійшли. А лізти далі в їхню «зеленку» на чужу територію і переслідувати ми не стали, нам це заборонили наказом. Далі решту дня ми чекали на підсилення або ротацію. Нічого не дочекалися. А москалі ж уже знали наші позиції, де ми сидимо. Десь о 17:30 вони нас оточили і намагалися знищити. Кинули по наших позиціях світло-шумову гранату, зробили два постріли з РПГ. Намагалися прихилити до землі стрільбою. Внаслідок цього у нас був один «300». Оскільки

його ніхто не зміг забрати, «броня» до нас їхати відмовилася, довелося з пораненим самим відступати через ворожу територію. Лець не потрапили під «дружній» вогонь – наш танк стріляв. А потім наш літак нас намагався ще й «відбомбити». Найстрашніше, що я в житті бачив, коли тебе накриває літак, ще й свій. Останній етап цієї епопеї – наш відступ з пораненим через поля, відкрити місцевість. Голлівудська сцена була, варта Оскара, з тією лише різницею, що все було не в кіно, а в реальному житті. Вся ця історія вклалася в півтори доби, тобто два дні і ніч. Дуже короткий і насичений вихід був.

– Які ще задачі у вас бувають?

– Є задачі прості: зайняти позицію і знищувати усе, що на тебе рухається. А є складніші, що вимагають вищого рівня підготовки. Наприклад, зайти на чужу територію, перетнути кілька «зеленок», які можуть бути заміновані, або у них можуть бути засідки.

– Де переважно працює ваш підрозділ зараз і в чому особливості завдань з огляду на напрямок?

– Я належу до полку Сил спеціальних операцій «Азов» Київ. Ми зараз перебуваємо на запорізькому напрямку вже досить довго. Так, за час війни у нас була ротация, виїхали перепочити. Нас поміняв інший взвод. Ситуацію тут я би охарактеризував так: повільно, але поліпшується для нас. Ми закопуємося, потім пересуваємося вперед і так весь час – метр за метром. Щоби зрозуміти, наведу приклад. Декілька тижнів тому ми взяли під контроль певну місцевість. А тепер, коли заходили на цю ділянку на ротацию після іншого підрозділу, то вона вже опинилася глибоко в тилу. Тобто ми просунулися вперед на декілька кілометрів, а ділянка вже позаду наших військ. Але слід враховувати, що на цьому напрямку зовсім інші бої – не такі, як на донецькому чи луганському. Тут москалі готують якісь наступи в напрямку Запоріжжя, але, на наше щастя, є стримуючі фактори. У них на флангу, на Херсонщині ведуться бої, тому вони не можуть тут дозволити собі якихось серйозних операцій. Саме тому ми поступово повертаємо територію. Це з одного боку, з іншого – зв'яжемо їхні сили. Десять трохи техніки їхньої знищимо, десять трохи особового складу. Ситуація відрізняється від тієї, що була на початку війни, коли колони бронетехніки йшли і їх нищили.

– Дійсно, на початку війни наші війська нищили цілі колони техніки і сотні особового складу. Звільнили зрештою Київщину і Чернігівщину від ворога. Це вселяло у людей оптимізм. Зараз же на українців хлинуло багато повідомлень про наші втрати, про поступовий наступ ворога на Сході. Такі відчуття у тилу. А як змінюється сприйняття війни на фронті?

– Мені здається, що ми пройшли досить давно першу стадію війни – стадію героїчного подвигу, і перейшли у важку й робочу стадію. Так, є люди, які захоплені ще тим героїчним початковим етапом, коли ми палили колони техніки окупантів, москалі здавалися сотнями в полон, їх просто «жмурили» цілими батальйонами. Так, частина людей розчаровані тим, що все не так просто, як здавалося. Людині властиво помилятися.

На початку війни трапився дійсно подарунок долі: «русня» була обманута своєю пропагандою й своєю ж розвідкою, яку роками дурили її платні агенти типу Медведчука. Вони переконували, що ми будемо здаватися, що в нас немає армії, що не чинитимемо жодного опору. Тому вони заходили ніби на парад. Їхали колонами, їх «розфігували» просто на маршах. Натомість якби вони вели планову війну так само, як ведуть її зараз, тобто з великою кількістю артилерії, розгортанням техніки вздовж лінії фрон-

ту, коли перед наступом працює розвідка, то в них було би значно більше шансів нас перемогти. На щастя, ми більш підготовлені й мобілізовані зараз, ніж у перший місяць. І зараз ми цілком спроможні їм протистояти навіть у такій позиційній війні на виснаження. Перебуваючи безпосередньо на фронті розумієш, що все ж таки перевага в них ще досить серйозна. В артилерії ми не здатні конкурувати з ними взагалі. Кількість й щільність нашого вогню в порівнянні з їхнім – небо і земля не на нашу користь.

Вони можуть собі дозволити виїхати мінометами на позиції, поглянути на карту і просто якийсь квадрат «зеленки» накрити. Вони можуть собі дозволити практично наважання кидати міни. А ми не можемо. Я, наприклад, знаю точку, де схована їхня бронетехніка, але без візуального підтвердження, наприклад, з дрона, або без чітких координат наші артилеристи стріляти відмовляються, економлять боєприпаси. І якщо по нас веде стрільбу танк, ми знаємо де він, але свідомо не відповідаємо через вищезгадані причини.

Так само вони мають величезну перевагу над нами в авіації. Авіація – страшна штука на війні, вона дає велику перевагу для наземних сил. Так, ми їхньої авіації багато збиваємо, але вони все одно встигають завдати нам дуже великої шкоди. Коли бачиш воронку від авіабомби, у яку впав повністю будинок, то розумієш, що нічим від такого не захиститися. Якщо вони захочуть закидати нас бомбами, ми будемо безсилі щось зробити.

Бракує, за великим рахунком, усього, враховуючи, що волонтери тягнуть на собі величезний шмат забезпечення, як і в 2014 році. За це їм величезна подяка. За моїми оцінками, у нас було спорядження на 300 тисяч солдатів. А зараз нас 800 тисяч. Тобто вдягнути й озброїти ще 500 тисяч людей за дуже короткий час не так і просто.

Я би радий, щоби у нас було більше авіації, однак я не певний, що ми спроможні за короткий час навчитися нею користуватися. Керувати бронетехнікою значно простіше, ніж керувати літаком. Я був би задоволений, якби нам дали дуже багато протиповітряних засобів. У принципі, із цим ми могли би вже впоратися, їх опанувати.

«Армія має бути чимось елітарним, а не покаранням за нетверезе водіння»

– Нині в тилу трапляється чимало випадків, коли співробітники військкоматів вручають повістки у транспорті, просто на вулицях, або, як днями це сталося в Одесі, за секс на пляжі. Тобто держава власноруч робить із захисту Батьківщини не почесний обов'язок, а інструмент покарання порушників. Як до цього ставитеся ви, ті, хто пішов на фронт добровольцями?

– До цієї практики ставлюся як до показового ідіотизму. Повірте, я став командиром невеличкого підрозділу й мені тут геть не потрібні люди, яких сюди заженуть за п'янку, чи ті, які хочуть не воювати, а вижити й звалити звідси якнайшвидше. Я був би прикро розчарований, якби мені якогось такого персонажа нав'язали. Не знаю, щоби з такими робив би, бо це слабка ланка, яка нас тягне на дно й ставить під загрозу весь підрозділ. Я проти такої практики.

Армія має бути чимось елітарним, чимось таким, до чого треба прагнути й що треба заслужити, а не бути покаранням за нетверезе водіння. Порушника правил дорожнього руху можна покарати іншим способом: забрати в нього машину, виписати якийсь штраф велетенський, щоби він віддав його на потребу Збройних сил. Нам не тре-

ба алкоголіків. А вони дійсно є проблемою в армії. Я у 2014-2015 роках надивився на п'яні перестрілки між дружніми підрозділами. Досить. Мені зовсім не подобається ідея, коли людина, яка любить випити за кермом, сідає за кермо танка. Це просто маячня. Інколи свій у поведінці страшніший за ворога. Слава богу, такі персонажі порушники до нас, до Сил спеціальних операцій не долітають, вони просто не зможуть пройти відбір. Щоби ви розуміли, є багато охочих до нас доєднатися з інших підрозділів. Але з цим якісь бюрократичні складнощі є, переведення довго відбувається. І мені треба вибирати з мотивованих людей, а не з алкоголіків, на щастя.

– Скількома людьми нині командуєш?

– Кількома десятками. Точнішу інформацію не можу сказати. Керую повноцінним взводом.

«У тих місцях, де буваємо ми, політиків не зустрінеш»

– Олексію, яким є ставлення бійців до політиків, до «срачів» між ними, які відновились після того, як ворог відійшов від Києва, до поїздок політиків на передову?

– Якщо говорити в загальній масі, то скептично-зневажливе ставлення. А в практичному сенсі ми про них не думаємо просто. У нас є завдання значно важливіші й об'єкти для обдумування значно нагальніші, ніж якісь там Безуглі тощо (народний депутат від Слуги народу) Мар'яна Безугла потрапила у скандал через те, що нібито координувала дії військових у Севродонецьку – «Главком»). У тих місцях, де буваємо ми, політиків не зустрінеш днем з вогнем. І це нормально. Я не вважаю, що Зеленський, Безугла чи Порошенко, чи будь-хто взагалі має їхати на фронт, де сидимо ми й бігати під мінами тільки для того, щоб це побачили.

Олексій Бик: один з полонених із Макіївки, а інший – справжній російський офіцер, спеціаліст у танковій справі (Фото: Facebook Олексія Бика)

Яка мета політиків на передовій, приїхати щоби що? Для мене це загадка.

За великим-то рахунком, чесно скажу, у тих місцях, де лазимо ми, навіть командир роти лазити не потрібно, заборонено. У нього інші завдання.

– **Війну в Україні активно коментує Олексій Арестович. Хто він для вас із побратимами?**

– Арестовича ми не коментуємо з тих самих причин, що й Безуглу. За великим рахунком, оці всі диванні експерти тут не мають жодної ваги, жодного авторитету. Вони не бачать практичних обставин, не бачать полів. Короткий приклад. Я читаю кількох військових експертів, наприклад, Тома Купера, австрійського військового експерта, який коментує події в Україні й узагалі вже років 30 коментує всі локальні конфлікти, війни, які відбуваються. Він пише дуже загальні речі і часто помиляється, бо не бачить ситуації середини.

Тобто навіть фахівці помиляються просто тому, що вони відірвані від фактичного джерела інформації. Ми були на полігоні, до нас приїжджали американські і не тільки експерти, які нас навчали дуже корисних речей, і ми їм за це дуже вдячні. Але вони навіть уявлення не мають про те, що таке наша війна. Ми зараз єдина армія у світі, яка має практичні навички ведення повномасштабної війни з використанням усіх військових засобів. Тобто, наприклад, в американців класний спецназ, але вони не уявляють, що таке воювати з армією, яка в кілька разів більша за твою і в якій є перевага в усіх видах техніки й озброєння. Ніхто з них не уявляє, що таке лежати дві доби під артилерією так, що ти не можеш навіть голову підняти, а ми мусимо. Досвід такої війни ми вже пройшли. Для них він не доступний.

Я в одного з американських фахівців питаю: «А що робити, коли нас щільно накривають артилерією в окопах?» А він каже: «Ти, як командир, зобов'язаний забрати своїх людей і відвести з цієї позиції». Я йому: «Друже, так у мене завдання не відійти з позиції, а утримати її. Це поперше. А по-друге, якщо я відйду під артобстрілами з позиції, то мене просто розірве ворожим вогнем в полях і на цьому все».

Вижити ми маємо шанс лише в окопах під артобстрілами. Або коли на нас попре хвиля піхоти й техніки, зможемо дати їм опір у контактному бою. Нашим американським колегам це зрозуміти важко. Після навчання я привіз двох із них у наші поля. Вони подивилися на ці воронки, послушали цю стрільбу і у них трошечки почало з'являтися розуміння. Вони відчули, що це таке, коли в суперника просто колосальна перевага, він може собі дозволити кілька днів тебе накривати, не припиняючи вогню й не зменшуючи його інтенсивність. Інтенсивність їхня і наша – це небо і земля.

З політиками ще складніше про це говорити. Коли тобі малюють картинку, що ти маєш пройти під мінометним вогнем 2 км, а потім знищити колону танків, то в якомусь штабі чи кав'ярні це може мати реалістичний вигляд. На практиці це зовсім інші обставини. «Кажды мнит себя страгетом, видя бой со стороны».

– **Як ставляться військові до головнокомандувача Валерія Залужного?**

– До Залужного ставляться з повагою, до його думки дослухаються.

– **Як військові ставляться до глави держави?**

– Із Зеленським приблизно інша історія. Люди ж не дурні, вони бачать дії Єрмака і Демченка (голова Офісу президента Андрій Єрмак і його заступник Руслан Демчен-

ко. Видання «Цензор.нет» називає їх агентами Кремля – «Главком»), вони знають історію про «вагнерівців», коли провалилася операція з їх затримання. Військові розуміють, що за великим рахунком ми не готувалися до цієї війни так, як мали, не хотіли «дражнити сусіда», вони розуміють, що в нас багато втрачено через те, що ми як завжди не готові, хоча всі нас попереджали про це. Тобто запитання до керівництва держави дуже багато. І ставлення до цих політиків на фронті в кращому випадку зневажливо-скептичне.

Хоча особисто мене, скажу чесно, Зеленський здивував тим, що все-таки виявився здатним на боротьбу. Від нього я не очікував такого рівня готовності. Думав, що він «складе лапки» і нам доведеться, як завжди, все робити самим. Порошенко в його ситуації просто підписав Мінські домовленості й продовжував торгувати з москалями і окупованими територіями.

Тому Зеленський приємно здивував. Але це не скасовує того факту, що в його оточенні є велика кількість людей, через який на війні ми маємо велику кількість втрат. Якби ми були готові заздалегідь, якби ми були укріплені, якби наші війська стояли на підготованих позиціях, все могло би відбутися зовсім інакше, ніж відбулося.

– У звільнених населених пунктах ви зустрічаєте місцеве населення? Що люди розповідають про життя під окупацією?

– Якщо б мені довелось давати звання найбільшого українського сучасності – я б дав його Путіну. Тому що ніхто так не українизував російськомовних українців, як Путін. Ви не повірите, але практично всюди люди стали ставитися до Росії, Радянського Союзу і усього цього гівна так, як і належить: з ненавистю, зневагою і скепсисом. Люди налаштовані до нас з великою любов'ю, з надією: годують, намагаються підтримувати, дозволяють у них селитися. Можливо десь і бувають люди з іншими настроями, але я особисто їх не зустрічав, хоча чув про це.

Принаймні якщо порівнювати з 2014 роком, різниця колосальна. Я тоді також був на війні і можу порівнювати. Ставлення людей до росіян кардинально змінилося. От моя мама виросла в Радянському Союзі, хоч вона людина проукраїнська, але все одно казала: «Всі ж ми люди, це не люди прості воюють, а тільки Путін». Так от зараз вона зрозуміла: казати, що це тільки Путін краде унітази й розстрілює людей у Бучі, – неправильно.

Навіть у літніх людей, які виросли у пропаганді, усе життя думали про росіян як про братів, відкрилися очі. Вони взагалі не вважають їх більше братами. Якщо раніше вони хотіли, щоби росіяни нас залишили у спокої й ми жили в мирі, то зараз наші цивільні, щоби всі ці москалі здохли. Дуже від багатьох чую цю думку. Люди говорять про те, що нам пора бомбити Брянськ, Воронеж чи Москву. Питають у солдатів, чи є в Україні щось таке, чим можна було б «в**бать» по Москві. І це регулярно. Люди наші почали мислити зовсім інакше. А чимало з них російськомовні, літнього віку, які пам'ятають Радянський Союз.

– Чому люди залишаються у зоні бойових дій і не виїжджають?

– Багатьом з них важко покинути місця, де вони прожили все життя фактично безвиїзно. У таких глухих селах люди живуть десятиліттями, не виїжджаючи далі районів. Дехто тікав, кидаючи господарство, дехто лишився, бо це господарство кинути не може. Все по-різному. Серед них, хто залишається, як молоді, так і літні, різного віку.

Ми, наприклад, в одному селі стояли в хаті, де жила сі-

мейна пара. Вони переїхали до якихось родичів, дозволили нам залишитися і дали настанову: «Ви тільки там яєчка з-під курки вибирайте, дайте собаці їсти і все». Тобто трапляються зовсім різні люди і за віком, і за соціальним статусом. Буває в селах ми живемо в хатах, де є джакузі. Люди нас пускають і дозволяють жити тому, що розуміють, що ми тут не для власного задоволення, а виконуємо суспільний колективний обов'язок.

І вони розуміють, що мають долучитися своїм внеском. Пропонують зайти у підвал, бо, кажуть, там там... буде зручно. Ми заходимо, а в них там... це й баня з басейном. І такі випадки були.

– Що кажуть люди про поведінку окупантів? Вони чинять тем саме, що й під Києвом?

– Розповіді дуже різні. Звичайний порядок подій такий: прийшли москалі, сказали, що нікого не чіпатимуть, були дуже добрі й ввічливі. Але як тільки українська армія починала їх накривати, вони мародерили, втікаючи вбивали цивільних.

Бувало і таке, що росіяни проходили села, не зупиняючись. Наприклад, моя мама була під окупацією на Чернігівщині у населеному пункті, по якому цілу ніч йшла техніка у бік Чернігова. Їм там дали трошки по сраці, вони поїхали назад в сторону Росії. Але техніка глохнула, та й мости були підірвані. То вони ходили по хатах, їсти просили, сало, курей, але людей не чіпали. Різні ситуації були, різні підрозділи ворога.

Серед них були підрозділи з європейської частини Росії, то вони хоч трошечки там мають доступ до якоїсь цивілізації й можливо навіть поведуться більш-менш адекватно. Деякі підрозділи мають більш-менш умовно нормальних командирів, які, наприклад, забороняють знущатися з мирного населення. А деякі приїжджають з такої дичини, де унітази бачать тільки по телевізору, тому вони намагаються негайно усе вивезти.

От що мене вкрай здивувало: вони не вкрали жодної сонячної панелі по селах, де ми були. Бо вони просто не розуміють що це таке і для чого. Вони не крадуть бойлери для води, бо, по-перше, в їх засраних селах немає водопроводу, а по-друге, вони не знають, що це таке. Унітаз або пральну машинку вони ще впізнають. А те, що не розуміють, не беруть. Тобто інколи не крадуть речі, які коштують значно дорожче, за ті, які вирішили з собою при-

Полк ССО «Азов» Київ (Фото: Facebook Олексія Бука)

хопити. Путін довів Росію до масового зубожіння, це цілеспрямована політика. Чим бідніше населення – тим легше ним маніпулювати.

«На фронті думаєш про інше, а не про гроші»

– Чи вчасно і в повному обсязі виплачуються зарплати військовим?

– Ми не помічали особливих затримок, день-два, цілком можливо, вони і є. Якщо чесно, я не знаю, в які саме дні вона має приходити. Тут на фронті думаєш про інше, а не про гроші. Коли добираюся до торгових точок, купляю енергетиків і чогось подібного на взвод. Бо гроші на війні значать мало що. Багато значать речі. Коли ще не було таких зарплат, як зараз, до початку повномасштабної війни я купував взуття взводу, постійно купуємо транспорт і його ремонтуємо, щось нам волонтери приганяють, десь і свої кошти докладаємо. От, наприклад, одну свою зарплату ми з моїм бійцем витратили на дві нові машини, які до нас вже приїхали, і третю трошки розбиту купили, яку хлопці мають довести до технічно справного стану. Головна цінність – не гроші, а люди.

– В інтернеті останнім часом почастишали відеоролики, у яких військові розповідають, що не вистачає екіпірування, зброї. Дехто скаржиться на нефахові, на їхню думку, накази командира. Де межа між висвітленням проблем, які є в армії, і сприянням ворожій пропаганді?

– Оприлюднення якихось негативів – це особистий вибір кожного. Люди загалом діляться на два типи: перші, коли бачать проблему, намагаються її вирішити, а другі, коли бачать проблему, намагаються про неї розповісти.

Та все ж якщо оприлюднені відео допомагають вирішити проблему, я двома руками «за». Якщо ж це просто скарги, то я їх не розумію. Але врахуйте той факт, що солдат перебуває в абсолютно критичних умовах і обставинах, тому засуджувати його за те, що він озвучує якісь проблеми, можуть люди, які так само відчували подібні проблеми на собі.

Тобто ніхто інший не має права сказати солдатам, що вони вчинили неправильно, критикувати їх. Для того, щоб зрозуміти людину, потрібно походити в її чоботях.

«Якщо ми відступимо, то нас знищать усіх»

– Брак озброєння, перевага ворога у всіх аспектах, втота, велика кількість жертв... Який моральних дух наших військових і як ви бачите закінчення війни?

– Усі, хто тут перебуває на передовій, розуміють: йде війна на знищення. Нам фізично немає куди відступати. Якщо ми відступимо, то нас знищать усіх. Люди, які пе-

ребувають на фронті, будуть залишатися тут до кінця. Війна закінчиться може лише поразкою Росії. У всіх інших випадках Росія продовжить наступати. Якихось панічних станів, панічних настроїв чи занепадницьких думок серед побратимів немає. Так, усім складно, усі втомилися, це правда. Як тут не крути, війна і фізично, і морально – досить серйозне навантаження, коли ти десь сидиш під ордою в полях, коли не можеш помитися кілька тижнів, коли ти не бачиш своїх рідних місяцями, коли навіть по телефону не можеш їм подзвонити тижнями.

Все це складно, але в цій історії вибору у нас немає жодного. Ми мусимо перемагати, зціпити зуби і йти вперед, або принаймні триматися на позиціях. Я своїм бійцям завжди кажу, що в обороні завжди простіше. Коли ми обороняємося, ми в окопах, вони мають іти у весь зріст на нас, щоби наступати. І в цей час ми їх можемо валити, у нас у цьому випадку завжди втрати будуть меншими. Тобто в цій війні якісь переваги ми таки маємо. Рано чи пізно ми їх зупинимо.

Президент каже: якщо відкотити все до позицій 24 лютого, це вже буде перемога. А що для тебе і твоїх побратимів перемога?

Немає серед нас таких розмов, щоби звільнити частину України. По-перше, тому що ми вже бачили Донбас – на ньому вони не зупинилися. Зараз ворог хоче більше, ніж вісім років тому. По-друге, їм ніхто не вірить. І по-третє, люди готові воювати до повної перемоги. Мінські угоди, цей договориак вже тоді суспільство не сприймало, особливо армія. Подібні договори особливо сьогодні армія не сприйме, враховуючи, скільки нас уже загинуло, скільки сил ми витратили, скільки міст вони зруйнували і скільки цивільних вбили.

У нас всі говорять не просто про те, щоби повернути всі наші законні території, але й про те, щоби трошечки накидати по їхньому Ростову та Москві. Наші військові кажуть про те, що прийдуть часи, коли ми вже переходитимемо через кордон далі на Схід. Згадайте Другу світову. Німці справді далеко дійшли вглиб зокрема СРСР, але союзники потім гнали їх не просто до Німеччини, а до самого Берліна. Є висока ймовірність, що подібний сценарій буде повторюватися і в нашій війні, може, в якихось варіаціях. Тобто нам теж, ймовірно, доведеться переходити кордон і шукати той бункер...

Бо інакше ми можемо війну не закінчити ніколи, або вона буде повторюватися знов і знов.

**Михайло ГЛУХОВСЬКИЙ,
«Главлком»**

18 червня 2022 року

ПЕРЕДПЛАТА НА ЖУРНАЛ «УНІВЕРСУМ» (ДРУГЕ ПІВРІЧЧЯ 2022 РОКУ)

Щоб регулярно отримувати журнал «Універсум», слід переказати через будь-який банк чи надіслати поштовим переказом 183 гривні на поточний рахунок IBAN UA08325268000000002600744144 в ПАТ АКБ «Львів», МФО 325268, ЄДПРОУ 19326603
Одержувач: ТзОВ «Універсум».

Не забудьте надіслати на адресу редакції («Універсум», п/с 2994, Львів—17, 79017) копію квитанції поштового переказу чи платіжного доручення, чітко вказавши при цьому свою адресу.

«Універсум» в Інтернеті: <https://universum.lviv.ua>